C/2024/6018

23.10.2024

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

Anhörigvårdare

(yttrande på eget initiativ)

(C/2024/6018)

Föredragande: **Pietro Vittorio BARBIERI**

Rådgivare	Carlo GIACOBINI (för föredraganden)
Beslut av plenarförsamlingen	24.1.2023
Rättslig grund	Artikel 52.2 i arbetsordningen
Ansvarig sektion	Sysselsättning, sociala frågor och medborgarna
Antagande av sektionen	25.6.2024
Antagande vid plenarsessionen	10.7.2024
Plenarsession nr	589
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	186/1/3

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs (EESK) ståndpunkt:

1.2 EESK noterar ([1]) att den europeiska strategin för vård och omsorg inte innehåller tillräckliga åtgärder för att stödja anhörigvårdarnas situation, samt att direktiv (EU) 2019/1158 ([2]), i linje med dess rättsliga grund, endast är tillämpligt på personer som befinner sig i ett anställningsförhållande. Vi uppmanar kommissionen att ge frågan om anhörigvårdare hög prioritet på den politiska dagordningen, och att inrätta en plattform för utbyte av bästa praxis för att stödja medlemsstaterna vid införandet av fungerande lösningar för att komma till rätta med befintliga brister för anhörigvårdare. Vidare uppmanar vi medlemsstaterna att genomföra rekommendationerna i rådets rekommendation om tillgång till långvarig vård och omsorg till överkomliga priser och av god kvalitet genom att vidta lämpliga åtgärder för att anta strategier och åtgärder som syftar till att underlätta situationen för anhörigvårdare.

1.3 EESK konstaterar att levnadsvillkoren för anhörigvårdare ofta påverkas negativt av psykisk och fysisk överbelastning samt marginalisering och isolering, och uppmanar medlemsstaterna att i sin politik införa incitament för ett brett utbud av tjänster för samhällsbaserad högkvalitativ långvarig vård och omsorg.

1.4 Kommittén noterar att familjebaserad anhörigvård många gånger snarare är en ren nödvändighet än ett frivilligt val, på grund av bristande tillgång till lämpliga tjänster och lämpligt stöd, och anser att möjligheten att själv bestämma och verkligen kunna göra egna val bör säkerställas genom lämpliga strategier, skyddsåtgärder, åtgärder och tjänster.

([1]) Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Anhöriga i rollen som omsorgsgivare till personer med funktionsnedsättning och äldre personer: en företeelse som fått en explosionsartad utbredning under pandemin (EUT C 75, 28.2.2023, s. 75).

([2]) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1158 av den 20 juni 2019 om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare och om upphävande av rådets direktiv 2010/18/EU (EUT L 188, 12.7.2019, s. 79).

1.5 EESK anser att anhörigvårdare löper särskilt stor risk att drabbas av utbrändhet och psykisk och fysisk överbelastning, inte minst om anhörigvården pågår under en längre tid, och betonar att det är nödvändigt och brådskande att medlemsstaterna vidtar politiska åtgärder som säkerställer en omfattande tillgång till avlastningstjänster och lösningar för att stödja och skydda anhörigvårdare (förebyggande hälso- och sjukvård och avlastningsvård).

1.6 Kommittén noterar att det även inom familjebaserad anhörigvård finns en betydande klyfta mellan könen, och efterlyser åtgärder ([3]) för att minska denna ojämlikhet, bl.a. genom att stärka och utöka genomförandet av de riktlinjer som redan fastställts i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1158 av den 20 juni 2019 och den europeiska strategin för vård och omsorg.

1.7 En konsekvens av familjebaserad anhörigvård är att de berörda personerna och deras familjer drabbas av materiell och immateriell fattigdom, och EESK uppmanar medlemsstaterna att i sin politik vidta åtgärder för att begränsa och förebygga dessa effekter, samt att överväga att införa lämpliga ekonomiska överföringar.

1.8 EESK uppmanar medlemsstaterna att fästa större vikt vid att vidta åtgärder för att öka medvetenheten och se till att anlitandet av tjänster för långvarig vård och omsorg och stöd uppmuntras och underlättas bland personer i behov av långvarig vård och omsorg, deras familjer, personal inom långvarig vård och omsorg och anhörigvårdare, även på regional och lokal nivå, i enlighet med rekommendation 2022/C 476/01 ([4]).

1.9 Det är mycket viktigt att anhörigvårdare kan behålla sin ordinarie anställning och lön, och EESK efterlyser en ytterligare förstärkning och utvidgning av de former av flexibilitet i arbetet som föreskrivs i direktiv (EU) 2019/1158.

1.10 När tiden som anhörigvårdare går mot sitt slut är det vanligt att den berörda personen inte kan hitta ett nytt jobb eller inte har möjlighet att återgå till sin tidigare anställning. EESK uppmanar därför medlemsstaterna att i sin sysselsättningspolitik införa incitament, garantier och lösningar för att se till att dessa personer kan återgå till ett avlönat arbete och dra nytta av den erfarenhet de har fått.

1.11 För att övervaka inverkan av regler och bestämmelser anser EESK att det är mycket viktigt att ha tillgång till kvalitativa och kvantitativa uppgifter om de faktiska levnadsvillkoren för anhörigvårdare. Vi efterlyser i detta sammanhang ytterligare forskningsstrategier, särskilt i samarbete med Eurofound och med deltagande av berörda parter.

1.12 Anhörigvårdare bör uppmärksammas under den internationella dagen för vård och omsorg för att erkänna deras betydelse i EU:s vård- och omsorgssystem.

2. **Allmänna kommentarer**

2.1 EESK har i ett föregående yttrande ([5]) redogjort för bakgrunden till fenomenet och kompletterat det med slutsatser och analyser som rör anhörigvård.

2.2 Kommittén för socialt skydd och Europeiska kommissionen (GD Sysselsättning, socialpolitik och inkludering) har offentliggjort rapporten ”2021 Long-Term Care Report – Trends, challenges and opportunities in an ageing society”, som ger ytterligare en övergripande bild av fenomenet och innehåller många användbara uppgifter som beskriver anhörigvårdens inverkan.

2.3 I rapporten beskrivs inte minst den negativa inverkan på den personliga inkomsten och pensionen för personer som ägnar sig åt anhörigvård av äldre familjemedlemmar eller familjemedlemmar med funktionsnedsättning som behöver omfattande stöd, och den fattigdom som detta kan leda till.

([3]) Yttrande av Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Jämställdhetsstrategin (EUT C 364, 28.10.2020, s. 77).
([4]) Rådets rekommendation av den 8 december 2022 om tillgång till långvarig vård och omsorg till överkomliga priser och av god kvalitet (EUT C 476, 15.12.2022, s. 1).
([5]) Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Anhöriga i rollen som omsorgsgivare till personer med funktionsnedsättning och äldre personer: en företeelse som fått en explosionsartad utbredning under pandemin (EUT C 75, 28.2.2023, s. 75).

2.4 I direktiv (EU) 2019/1158 om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare utvidgades rättigheterna för anhörigvårdare genom att de gavs flexibilitet i fråga om ledighet och arbetstidsarrangemang för att ta kunna hand om familjemedlemmar som behöver omsorg. Dessutom fastställdes i direktivet åtgärder som gör det lättare att förena familjeliv och arbete, främjar jämställdhet på arbetsplatsen och uppmuntrar en jämnare fördelning av familjeansvaret mellan män och kvinnor. Vidare infördes genom direktivet ytterligare skyddsåtgärder mot diskriminering på arbetsplatsen av föräldrar och anhörigvårdare, genom att ogynnsam behandling på grund av familjeförhållanden eller omsorgsbehov förbjöds.

2.5 I direktiv (EU) 2019/1158, som formellt införlivats i nästan alla EU-länder, tar man inte upp situationen för anhörigvårdare som inte har något annat arbete eller som har slutat arbeta för att utföra och sköta sina uppgifter och roller i samband med anhörigvård.

2.6 I den europeiska strategin för vård och omsorg ([6]) fastställs centrala mål för att förbättra vården och omsorgen, med avseende på bl.a. tillgänglighet, kvalitet, hållbarhet, innovation och social delaktighet. För att uppnå strategins mål planeras åtgärder och insatser som kan inbegripa främjande av bästa praxis, ekonomiskt stöd till vård- och omsorgsprogram, teknisk innovation inom vård och omsorg samt samarbete mellan medlemsstaterna.

2.7 I den europeiska strategin för vård och omsorg uppmanas medlemsstaterna att ”ta fram stödåtgärder för anhörigvårdare, t.ex. rådgivning, psykologiskt stöd, avlastningsvård och/eller tillräckligt ekonomiskt stöd, som inte avskräcker från deltagande på arbetsmarknaden, tillsammans med strategier för att formalisera anhörigvård”. I rådets rekommendation av den 8 december 2022 ([7]) behandlas frågan om tillgång till långvarig vård och omsorg till överkomliga priser och av god kvalitet. Denna rekommendation berör ”alla personer i behov av långvarig vård och omsorg samt alla formella omsorgsgivare och anhörigvårdare. Den gäller för långvarig vård och omsorg som ges i alla vårdmiljöer”.

2.8 I rekommendationen definieras ”anhörigvård” som långvarig vård och omsorg som tillhandahålls av en anhörigvårdare, dvs. någon i den vårdbehövande personens sociala miljö, inbegripet en partner, ett barn, en förälder eller annan person, som inte är anställd som professionell vårdarbetare inom långvarig vård och omsorg.

2.9 *Rekommendation 2022/C 476/01:*

2.9.1 I punkt 9 rekommenderas medlemsstaterna att ”fastställa tydliga förfaranden för att identifiera anhörigvårdare och stödja dem i deras omsorgsverksamhet genom att

a) underlätta samarbete för dem med vårdarbetare inom långvarig vård och omsorg,

b) ge dem stöd när det gäller att få tillgång till nödvändig utbildning, bland annat om hälsa och säkerhet på arbetsplatsen, rådgivning, hälso- och sjukvård, psykologiskt stöd och avlastningsvård, samt ge dem stöd när det gäller att balansera arbets- och omsorgsansvar,

c) ge dem tillgång till socialt skydd och/eller adekvat ekonomiskt stöd, samtidigt som man ser till att sådana stödåtgärder inte avhåller dem från att delta på arbetsmarknaden”.

2.9.2 I punkt 10 g rekommenderas medlemsstaterna att ”vidta åtgärder för att öka medvetenheten, uppmuntra och underlätta utnyttjandet av tillgängliga tjänster för långvarig vård och omsorg och stöd av personer i behov av långvarig vård och omsorg, deras familjer, vårdarbetare inom långvarig vård och omsorg och anhörigvårdare, även på regional och lokal nivå”.

2.10 *Europaparlamentets resolution av den 5 juli 2022 om gemensamma europeiska åtgärder för omsorg* ([8]):

2.10.1 I punkt 72 ”uppmanar [Europaparlamentet] med kraft kommissionen att för parlamentet och rådet lägga fram ett europeiskt program för omsorgsgivare och, som en del av detta, ett program för europeiska anhörigvårdare med ett åtgärdspaket på EU-nivå för anhörigvård, och uppmanar medlemsstaterna att, om befogenheterna därtill finns på nationell nivå, stödja denna europeiska strategi genom ambitiösa och samordnade åtgärder och nationella program för att identifiera och erkänna de olika typerna av anhörigvård i Europa och se efter vilka olika behov det finns inom olika grupper av omsorgsgivare, däribland unga omsorgsgivare och mobila omsorgsgivare, för att underlätta att anställningar deklareras och säkerställa försäkring och socialt skydd, oavsett de arbetandes olika bosättningssituation eller administrativa situation och status”.

([6]) COM(2022) 440 final.

([7]) Rådets rekommendation av den 8 december 2022 om tillgång till långvarig vård och omsorg till överkomliga priser och av god kvalitet (EUT C 476, 15.12.2022, s. 1), nedan kallad ”rekommendationen”.

([8]) Europaparlamentets resolution av den 5 juli 2022 om gemensamma europeiska åtgärder för omsorg (EUT C 47, 7.2.2023, s. 30).

2.10.2 I punkt 73 ”uppmanar [Europaparlamentet] medlemsstaterna att överväga en formalisering av anhörigvården och olika möjligheter till ekonomiskt stöd på grundval av omsorgsgivarnas olika behov och verklighet, i syfte att garantera omsorgsgivarna en god standard när det gäller rättigheter, ekonomiskt stöd och socialt skydd”.

3. **Bakgrund till yttrandet, inklusive det aktuella lagstiftningsförslaget**

3.1 I kommissionens meddelande om en europeisk strategi för vård och omsorg ([9]) framhålls att investeringar i vård- och omsorgssektorn skulle bidra till att säkerställa att informell omsorg blir ett val snarare än en nödvändighet. Anhörigvård har ett högt samhälleligt och ekonomiskt värde. I meddelandet konstateras också att människor med omsorgsansvar bör kunna välja i vilken utsträckning de vill kombinera omsorgen med avlönat arbete. De bör därför ha tillgång till tjänster som gör att de kan förena omsorgsansvaret med yrkeslivet och dra nytta av stöd och hjälp (förebyggande åtgärder, screening) i enlighet med sina livsval.

3.2 I skäl D i Europaparlamentets resolution av den 5 juli 2022 anges följande: ”80 % av all långvarig vård och omsorg i Europa tillhandahålls av anhörigvårdare, till övervägande del kvinnor, som saknar rättvisa arbetsvillkor och som huvudsakligen utför arbete som är obetalt och/eller saknar socialt skydd, vilket gör vård och omsorg till en extremt könsspecifik fråga. Anhörigvård är förknippad med brist på rättigheter såsom sjukledighet och årlig ledighet samt minskning av sysselsättningsgraden vid mamma-, pappa- och föräldraledighet, ökad fattigdom och social utestängning, försämrad psykisk hälsa och ökad känsla av social isolering och ensamhet, vilket inverkar negativt på deras fysiska och psykiska hälsa, välbefinnande och sociala delaktighet. Kvinnors bidrag i form av oavlönat omsorgsarbete ger uppskattningsvis 11 biljoner US-dollar till den globala ekonomin varje år, vilket motsvarar 9 % av världens BNP.”

3.3 I skäl 11 i rekommendation 2022/C 476/01 erinras det om att ”värdet av antalet timmar långvarig vård och omsorg som tillhandahålls av anhörigvårdare [...] beräknas till cirka 2,5 % av unionens BNP”. I skäl 12 konstateras att det inte kommer att vara ”hållbart att i hög grad förlita sig på anhörigvård, och behovet av formell vård och trycket på den offentliga budgeten förväntas öka”.

3.4 I skäl 20 i rekommendation 2022/C 476/01 framhålls att anhörigvård ”har varit väsentlig för långvarig vård och omsorg, eftersom anhörigvårdare, mestadels kvinnor, traditionellt utför huvuddelen av omsorgen, ofta på grund av avsaknaden av tillgänglig formell långvarig vård och omsorg till överkomliga priser”.

3.5 Samtidigt finns det många personer som väljer att ge eller ta emot anhörigvård till följd av personliga preferenser. Anhörigvårdares fysiska och psykiska hälsa och välbefinnande kan dock påverkas negativt av anhörigvården, som även är ett betydande hinder för anställning inte minst för kvinnor. Detta har en omedelbar inverkan på deras nuvarande inkomst och påverkar även deras inkomst när de blir äldre eftersom de intjänade pensionsrättigheterna minskar, ett problem som kan bli ännu större för anhörigvårdare som dessutom ansvarar för att ta hand om barn och föräldrar.

3.6 Att vara anhörigvårdare har, såsom konstateras i den europeiska strategin för vård och omsorg, allvarliga konsekvenser, inbegripet negativa effekter på deras nuvarande och framtida inkomst och på deras psykiska hälsa. I strategin påpekas följande: ”Det är kvinnorna som står för merparten av omsorgen, vilket ofta leder till att de anpassar sina arbetstider till omsorgsansvaret, bland annat genom att göra avbrott i yrkeslivet, arbeta deltid eller helt lämna arbetsmarknaden i förtid. Detta är ett särskilt problem för ensamstående föräldrar, varav de allra flesta är kvinnor. En del kvinnor har en dubbel börda att samtidigt vårda barn och andra beroende anhöriga. Före pandemin 2019 uppgav ungefär en tredjedel (32,6 %) av kvinnorna i åldern 25–49 år som stod utanför arbetskraften att omsorgsansvaret var det främsta skälet till att de inte sökte arbete, jämfört med 7,6 % av icke yrkesverksamma män.”

4. **Allmänna kommentarer**

Kommentarer om den europeiska strategin för vård och omsorg:

4.1 Strategin syftar till att öka möjligheterna för alla berörda aktörer att dela med sig av sina erfarenheter och lära av varandra, genom program för ömsesidigt lärande om alla dimensioner av vård och omsorg.

4.2 I strategin uppmanas medlemsstaterna att skapa förutsättningar för att vårdgivare, inklusive civilsamhällesorganisationer och aktörer i den sociala ekonomin, ska kunna spela en aktiv roll i utformningen och tillhandahållandet av vård- och omsorgstjänster av hög kvalitet, förbättra arbetsvillkoren inom sektorn och stödja regionala och lokala myndigheters insatser för att investera i vård- och omsorgstjänster.

([9]) Punkt 3.2.

4.3 I likhet med direktiv (EU) 2019/1158 tar strategin inte i någon större utsträckning upp situationen för anhörigvårdare som inte har något annat arbete eller som har slutat arbeta för att bedriva anhörigvård i syfte att ange åtgärder för att underlätta deras situation.

EESK:s ståndpunkt:

4.4 Kommittén konstaterar att det finns en verklig klyfta mellan den europeiska strategin för vård och omsorg, dess genomförande och verkligheten på fältet, och att denna uppfattning delas av civilsamhällesorganisationer, hälso- och sjukvårdspersonal och de personer som får vård och omsorg. EESK noterar också att tillämpningen av direktiv (EU) 2019/1158 skiljer sig åt mellan medlemsstaterna.

4.5 Vi beklagar att möjligheten att utöva sina rättigheter försvåras, särskilt när det gäller ekonomiska rättigheter och rätten till information om tillgängliga program, och att tillgången till stöd är komplicerad och ofta är förknippad med överdrivna och invecklade byråkratiska förfaranden och brist på information.

4.6 Frågan om social representation behöver redas ut om målet är att det ska göras framsteg i fråga om genomförandet av lämpliga och hållbara lösningar.

4.7 Kommittén erinrar på nytt om att kunskaperna på detta område behöver fördjupas med hjälp av pågående ad hoc-studier och statistik. I detta sammanhang kan det vara värdefullt att samarbeta med Eurofound eller rent av delta i genomförandet av deras framtida studie.

4.8 EESK uppmuntrar social dialog på sektors- och företagsnivå för att möjliggöra framsteg i fråga om hur arbetet organiseras, så att anhörigvårdare bättre kan kombinera sin roll som tillhandahållare av vård och omsorg med ett yrkesliv. Arbetsgivarens uppgift är inte på något vis att finansiera tillhandahållandet av vård och omsorg, utan att underlätta det genom sitt sätt att organisera arbetet.

4.9 EESK menar att större vikt bör fästas vid individers självbestämmande. Detta innebär dels att man själv ska kunna välja att bli anhörigvårdare, dels – vilket är minst lika viktigt – att personer som är i behov av vård och omsorg ska ha möjlighet att välja och godta sina anhörigvårdare. Det bör betonas att det är viktigt att se till att familjemedlemmar fritt kan välja om de vill stanna hemma och vara anhörigvårdare.

4.10 Kommittén anser att genomförandet av strategin för vård och omsorg bör åtföljas av införandet av robusta sociala/institutionella vård- och omsorgssystem som är tillgängliga till överkomligt pris. Strukturella investeringar i offentliga tjänster av god kvalitet är därför nödvändiga för att stödja dem som behöver vård och omsorg, samt deras anhöriga som fyller funktionen som anhörigvårdare. EESK noterar t.ex. att man i det gemensamma uttalandet från Federation of European Social Employers, CEMR och Epsu om översynen av EU:s ekonomiska styrning ([10]) uttryckte sin oro över rådets förhandlingsmandat vid översynen av EU:s regler för ekonomisk styrning och konstaterade att medlemsstaternas potentiella insatser för att investera i sociala tjänster till förmån för medborgarnas välbefinnande inte får hindras av EU:s regler för ekonomisk styrning. ([11]) Kommittén ansåg att metoden för skuldhållbarhetsanalys bör granskas ytterligare av medlagstiftarna innan den nya skuldhållbarhetsanalysförordningen antas för att undvika eventuella oavsiktliga automatiska konsekvenser av ny åtstramningspolitik, framför allt med hänsyn till de sociala konsekvenserna av de åtgärder som i slutändan kommer att vidtas. ([12])

4.11 Det faktum att arbetstagare som dessutom är anhörigvårdare ofta går miste om möjligheter till reguljär, långvarig anställning och karriärutveckling är en källa till ojämlikhet som inverkar negativt på köpkraften i hushåll där anhörigvård äger rum och leder till materiell och immateriell fattigdom. Detta är således en ren förlust ur ekonomisk synvinkel, av följande orsaker:

— Man går miste om kvalificerad arbetskraft (underbemanning inom vård- och omsorgssektorn).

([10]) https://www.ccre.org/img/uploads/piecesjointe/filename/EU_Economic_Governance_review_EPSU_CEMR_Social_Employers_Joint_Statement.pdf.

([11]) Gemensamt uttalande från Federation of European Social Employers, CEMR och Epsu om översynen av EU:s ekonomiska styrning.

([12]) Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande om förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och multilateral budgetövervakning samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1466/97, om förslag till rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1467/97 om påskyndande och klargörande av genomförandet av förfarandet vid alltför stora underskott, och om förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2011/85/EU om krav på medlemsstaternas budgetramverk (EUT C, C/2023/880, 8.12.2023).

— Man kan inte dra nytta av de investeringar som gjorts i att lära upp anställda som (av eget val eller av nödvändighet) lämnar arbetet.

— Man går miste om intäkter inom sektorerna för avlönad vård-, omsorgs- och stödverksamhet för personer med nedsatt förmåga att klara sig själva.

4.12 EESK anser att det är nödvändigt att ta olika initiativ till opinionsbildning för att främja allas rätt till avlastningsvård. De senaste tjugo åren har formella omsorgsgivare blivit alltmer synliga aktörer i organisationen av de sociala systemen, och behovet av att stödja dem måste nu prioriteras på den politiska dagordningen. Längre förväntad livslängd, övergången till vård och omsorg i hemmet och mer inkluderande former av stöd är bara några av de förändringar som påverkar de miljontals personer i EU som dagligen ger andra människor vård och omsorg. Det är en politisk och folkhälsorelaterad fråga som måste vägleda strategierna för vård och omsorg av de mest utsatta personerna, i en hållbar balans mellan offentlig solidaritet och ömsesidigt stöd inom familjen.

4.13 Kommittén anser att människor behöver ha tillgång till övergripande stöd inom ramen för den europeiska socialpolitiken och att reformer av den nationella socialpolitiken behöver stödjas och uppmuntras.

5. **Mot en politik till stöd för anhörigvård**

5.1 EESK uppmanar medlemsstaterna att genomföra rådets rekommendation om tillgång till långvarig vård och omsorg till överkomliga priser och av god kvalitet genom att vidta lämpliga åtgärder för att anta strategier och åtgärder som syftar till att underlätta situationen för anhörigvårdare. Inte minst mot bakgrund av den hearing som hölls i mars 2024 noterar kommittén uppmaningen från europeiska föreningar för anhörigvårdare om att utvidga tillämpningsområdet för den europeiska strategin för vård och omsorg, i syfte att åstadkomma följande:

5.1.1 Öka det formella stödet genom att säkerställa och utvidga utbudet av tjänster för anhörigvårdare för att beakta deras behov genom den föreslagna ”europeiska vård- och omsorgsgarantin” ([13]), inklusive genom att stärka genomförandet av befintliga bestämmelser.

5.1.2 En sådan garanti skulle ge permanent tillgång till vård- och omsorgstjänster och bidra till att utjämna skillnaderna i EU och inom medlemsstaterna när det gäller tillgången till denna typ av tjänster till överkomligt pris.

5.1.3 Öka vård- och omsorgstjänsternas tillgänglighet och åtkomlighet genom att underlätta inresa och rörlighet för aktörer och arbetstagare från länder utanför EU. EESK föreslår att man fokuserar på all hälso- och sjukvårdspersonal i Europa, oavsett deras migrations- och uppehållsstatus.

5.1.4 Se till att det finns ett brett utbud av tjänster för långvarig vård och omsorg av hög kvalitet genom att satsa på utbildning och kompetensutveckling av vård- och omsorgspersonal och anhörigvårdare.

5.1.5 Garantera tillgång till – även i syfte att bekämpa utbrändhet, psykisk och fysisk överbelastning samt övergrepp – avlastnings- och mottagningstjänster samt tjänster för förebyggande åtgärder och övervakning på hälso- och sjukvårdsområdet, inbegripet informella tjänster, särskilt i samband med långvarig vård och omsorg.

5.1.6 Säkerställa omfattande jourtjänster som kan sättas in när det uppstår ett akut behov av vård och omsorg, samt i akuta hälsosituationer.

5.1.7 Säkerställa människors rätt till självbestämmande i fråga om valet att vara anhörigvårdare, samt reda ut de praktiska aspekter som inverkar på deras beslut i denna fråga.

5.1.8 Förebygga risker för ekonomisk, materiell och immateriell fattigdom, inklusive med hjälp av särskilda ekonomiska överföringar och ekonomiskt stöd, särskilt i situationer av långvarig vård och omsorg och när någon behöver säga upp sig, eller sägs upp, från sitt vanliga avlönade arbete.

([13]) EUT C 140, 21.4.2023, s. 39 och EUT C 486, 21.12.2022, s. 37.

5.1.9 Vidta åtgärder för att upprätthålla och kompensera för hushållets och den enskildes inkomstnivåer i förhållande till andra socialförsäkringssystem.

5.1.10 Planera åtgärder och stöd för att göra det möjligt för anhörigvårdare att återgå till avlönat arbete när det gäller personer som har lämnat sitt arbete för att ägna sig åt vård och omsorg, samt vidta åtgärder för att främja nya möjligheter till karriärutveckling, återintegrering i arbetslivet och upprätthållande av banden till arbetslivet.

5.1.11 Bekämpa den bristande jämställdheten när det gäller anhörigvårdare som har en anställning, bl.a. genom att stärka och utvidga genomförandet av direktiv (EU) 2019/1158.

5.1.12 Uppmuntra tjänster för vård, omsorg och hälso- och sjukvård i hemmet, för att undvika risken för segregering och isolering, men också för att göra det möjligt att övervaka situationer där det finns en risk för utbrändhet eller övergrepp.

5.1.13 Övervaka fenomenet anhörigvård på EU-nivå, och utvärdera resultaten av de åtgärder som vidtas genom utrednings- och övervakningsmekanismerna inom ramen för strategin för vård och omsorg.

5.1.14 Stödja en kostnadseffektiv utbyggnad av teknik för distansvård, kommunikation och stöd i hemmet och samtidigt bibehålla möjligheten att få mänskligt stöd.

5.1.15 Uppmärksamma anhörigvårdare under den internationella dagen för vård och omsorg för att erkänna deras betydelse i EU:s vård- och omsorgssystem.

Bryssel den 10 juli 2024.

Oliver RÖPKE
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs ordförande